# WYROK SĄDU PIERWSZEJ INSTANCJI (piąta izba)

z dnia 6 grudnia 2005 r. *

W sprawie T-48/02

**Brouwerij Haacht NV**, z siedzibą w Boortmeerbeek (Belgia), reprezentowana przez adwokatów Y. van Gervena, F. Louisa oraz H. Viaene'a, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona skarżąca,

przeciwko

**Komisji Wspólnot Europejskich,** reprezentowanej przez A. Bouqueta oraz W. Wilsa, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana,

mającej za przedmiot skargę o stwierdzenie nieważności oraz ewentualnie o obniżenie kwoty grzywny nałożonej na skarżącą w art. 4 decyzji Komisji 2003/569/WE z dnia 5 grudnia 2001 r. dotyczącej postępowania na podstawie art. 81 Traktatu WE (sprawa IV/37.614/F3 PO przeciwko Interbrew i Alken-Maes) (Dz.U. 2003, L 200, str. 1),

* Język postępowania: niderlandzki.

SĄD PIERWSZEJ INSTANCJI WSPÓLNOT EUROPEJSKICH (piąta izba),

w składzie: M. Vilaras, prezes, E. Martins Ribeiro i K. Jürimäe, sędziowie,

sekretarz: J. Plingers, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 9 grudnia 2004 r.,

wydaje następujący

**Wyrok**

**Ramy prawne**

1 Rozporządzenie Rady nr 17 z dnia 6 lutego 1962 r. pierwsze rozporządzenie wprowadzające w życie art. [81] i [82] Traktatu (Dz.U. 1962, 17, str. 204) w swym art. 15 ust. 2 stanowi, że:

„Komisja może nałożyć, w drodze decyzji, na przedsiębiorstwa i związki przedsiębiorstw kary pieniężne w wysokości 1000–1 000 000 [EUR] albo ponad tę kwotę

do dziesięciu procent wartości osiągniętego w poprzednim roku gospodarczym [obrotowym] obrotu każdego z przedsiębiorstw uczestniczących w naruszeniu, jeśli umyślnie lub przez niedbalstwo:

a) naruszają art. [81] ust. 1 lub art. [82] Traktatu;

b) naruszają obowiązki nałożone zgodnie z art. 8 ust. 1 [rozporządzenia].

Przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej należy uwzględnić, oprócz wagi naruszenia, również okres trwania tego naruszenia".

2 Wytyczne w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz art. 65 ust. 5 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Węgla i Stali (Dz.U. 1998 C 9, str. 3, zwane dalej „wytycznymi") określają metodologię mającą zastosowanie przy określaniu kwot tych grzywien, „któr[a] na wstępie określa [...] kwotę podstawową, która będzie zwiększona tak, aby umożliwić wzięcie pod uwagę okoliczności obciążających oraz zmniejszana tak, aby wziąć pod uwagę okoliczności łagodzące" (wytyczne, akapit drugi). Według tych samych wytycznych „[ta] kwota podstawowa będzie określana w zależności od wagi i trwania naruszenia, które są jedynymi kryteriami, do których istnieje odniesienie w artykule 15 [ust. 2] (2) rozporządzenia nr 17" (wytyczne pkt 1).

3 Komunikat Komisji dotyczący nienakładania grzywien lub obniżenia ich kwoty w sprawach dotyczących karteli (Dz.U. 1996, C 207, str. 4, zwany dalej

„komunikatem w sprawie współpracy") „określa warunki, na jakich przedsiębiorstwa współpracujące z Komisją w trakcie dochodzenia w sprawie kartelu mogą być zwolnione z zapłaty grzywny lub skorzystać z obniżenia jej kwoty, którą w innym przypadku musiałyby uiścić" (pkt A 3 komunikatu) [tłumaczenie nieoficjalne, podobnie jak wszystkie cytaty z tego komunikatu poniżej].

4 Punkt D komunikatu w sprawie współpracy brzmi następująco:

„D. Znaczne obniżenie kwoty grzywny

1. Jeżeli przedsiębiorstwo współpracuje, a nie są spełnione wszystkie warunki określone w pkt B i C, może ono skorzystać ze zmniejszenia o od 10% do 50% kwoty grzywny, którą by nałożono na nie przy braku współpracy.

2. Może to mieć miejsce w szczególności, jeżeli:

— przed przesłaniem pisma w sprawie przedstawienia zarzutów, przedsiębiorstwo przedstawiło Komisji informacje, dokumenty lub inne dowody przyczyniające się do potwierdzenia wystąpienia popełnionego naruszenia;

— po otrzymaniu pisma w sprawie przedstawienia zarzutów, przedsiębiorstwo poinformowało Komisję, że nie podważa wystąpienia okoliczności faktycznych, na których opiera ona swe oskarżenia".

## Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu

5 W 1999 r. Komisja wszczęła (nr sprawy IV/37.614/F3) dochodzenie w sprawie ewentualnego naruszenia wspólnotowych reguł konkurencji w belgijskim sektorze piwowarskim.

6 W ramach tego dochodzenia w dniu 29 września 2000 r. Komisja wszczęła postępowanie i skierowała do skarżącej, a także przedsiębiorstw: Interbrew NV (zwanego dalej „Interbrew"), Groupe Danone (zwanego dalej „Danone"), Brouwerijen Alken-Maes NV (zwanego dalej „Alken-Maes") oraz NV Brouwerij Martens (zwanego dalej „Martens") pismo w sprawie przedstawienia zarzutów. Wszczęte wobec skarżącej postępowanie oraz skierowane do niej pismo w sprawie przedstawienia zarzutów dotyczyły wyłącznie jej przypuszczalnego udziału w porozumieniach, decyzjach i uzgodnionych praktykach (zwanych dalej „kartelem") dotyczących piwa sprzedawanego w Belgii pod marką dystrybutora.

7 W dniu 5 grudnia 2001 r. Komisja wydała decyzję 2003/569/WE dotyczącą postępowania na podstawie art. 81 Traktatu WE (sprawa IV/37.614/F3 PO przeciwko Interbrew i Alken-Maes) (Dz.U. 2003, L 200, str. 1), skierowaną tak do skarżącej, jak i przedsiębiorstw: Interbrew, Danone, Alken-Maes i Martens (zwaną dalej „zaskarżoną decyzją").

8 W zaskarżonej decyzji stwierdzono dwa odrębne naruszenia reguł konkurencji, polegające, po pierwsze, na złożonym systemie porozumień lub uzgodnionych praktyk w zakresie dotyczącym piwa sprzedawanego w Belgii (zwanym dalej „kartelem Interbrew/Alken-Maes"), a po drugie ? na uzgodnionych praktykach w zakresie dotyczącym piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora (zwanym dalej „kartelem dotyczącym piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora"). W zaskarżonej decyzji stwierdzono, że Danone, Alken-Maes i Interbrew uczestniczyły w pierwszym naruszeniu, podczas gdy skarżąca, Alken-Maes, Interbrew i Martens uczestniczyły w drugim naruszeniu.

9 Naruszenie popełnione przez skarżącą polega na jej uczestnictwie w uzgodnionej praktyce mającej za przedmiot ceny, podział klientów oraz wymianę informacji w segmencie piwa sprzedawanego w Belgii pod marką dystrybutora w okresie od dnia 9 października 1997 r. do dnia 7 lipca 1998 r.

10 Komisja — oceniając, że posiadane przez nią dowody pozwalają jej na dojście do wniosku, iż zaniechano wyżej wymienionego naruszenia — uznała, że nie ma konieczności zobowiązywania zainteresowanych przedsiębiorstw do zaniechania naruszenia na podstawie art. 3 rozporządzenia nr 17.

11 Komisja uznała natomiast, że na podstawie art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 należy na Interbrew, Alken-Maes, skarżącą oraz na Martens nałożyć grzywnę za ich uczestnictwo w tym naruszeniu.

12 W tym względzie w zaskarżonej decyzji Komisja stwierdziła, że wszyscy uczestnicy kartelu, dotyczącego piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora, popełnili to naruszenie umyślnie.

13 Aby ustalić kwoty tych grzywien, Komisja w zaskarżonej decyzji zastosowała metodę określoną w wytycznych oraz w komunikacie w sprawie współpracy.

14 W motywie 335 zaskarżonej decyzji Komisja zaznaczyła, że porozumienie poziome o koordynacji cen (kartel cenowy) oraz o podziale rynku ze swej istoty stanowi bardzo poważne naruszenie, a wymiana informacji stanowi narzędzie służące realizacji tego porozumienia.

15 W motywie 337 zaskarżonej decyzji Komisja zaznaczyła, że jeśli chodzi o wpływ na rynek, to należy podkreślić, iż prowadzone w tajemnicy przez strony porozumień różnego rodzaju praktyki zmierzają do podziału klientów i ostatecznie ustalenia cen wyższych niż te, które zostałyby osiągnięte w warunkach wolnej konkurencji. Komisja przyznała także, że nie posiada ona dowodu na to, iż porozumienie ? może poza jednym wyjątkiem — spowodowało, że przedsiębiorstwa w nim uczestniczące przystosowały swoje zachowanie na rynku, lecz wykazano jednak, że w trakcie spotkań zorganizowanych w ramach kartelu obejmującego marki dystrybutora dyskutowano o podziale klientów i cenach oraz wymieniano się informacjami w tym zakresie. Komisja uznała, że okoliczność, iż browary belgijskie być może tylko jeden raz wymieniły informacje dotyczące piw sprzedawanych w Belgii pod marką dystrybutora, nie ujmuje wagi temu naruszeniu, ponieważ cel tego porozumienia — polegający na wstrzymywaniu się od oferowania w umowach [mających zostać zawartymi przez] strony tego porozumienia [korzystniejszych] cen, aby uniknąć wojny cenowej — nie wymaga regularnej wymiany informacji. Komisja wskazała, że fakt ten nie pozwala jej po prostu na dojście do wniosku, iż kartel jako taki nie miał żadnego wpływu na rynek bądź miał nań ograniczony wpływ.

16 W motywie 338 zaskarżonej decyzji Komisja wyjaśniła, że jeśli chodzi o rozmiar właściwego rynku geograficznego, wzięła ona pod uwagę okoliczność, iż spotkania dotyczyły niewątpliwie całości terytorium belgijskiego, lecz ograniczały się do segmentu piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora, stanowiącego 5,5% łącznego spożycia piwa w Belgii.

17 W motywie 339 zaskarżonej decyzji Komisja uznała, że w tych okolicznościach badane naruszenie stanowi poważne naruszenie art. 81 ust. 1 WE.

18 W motywie 340 Komisja zaznaczyła, że przy określaniu kwoty grzywny musi także wziąć pod uwagę rzeczywistą ekonomiczną możliwość narażenia przez sprawców naruszenia na poważny szwank konkurencji i ustalić kwotę grzywny na poziomie, który zapewni odstraszający skutek. W motywie 341 zaskarżonej decyzji dodała ona,

że aby uwzględnić rzeczywistą możliwość wyrządzenia przez przedsiębiorstwa należące do kartelu znaczącej szkody na belgijskim rynku piwa, a w szczególności w segmencie piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora, należy wprowadzić rozróżnienie pomiędzy różnymi przedsiębiorstwami uczestniczącymi w naruszeniu. Komisja wyjaśniła, że biorąc pod uwagę obrót osiągany przez różne przedsiębiorstwa w segmencie produktów oznaczonych markami dystrybutora, rozróżnia ona dwie kategorie przedsiębiorstw. Pierwsza obejmuje skarżącą i Martens, które osiągnęły najwyższy obrót w segmencie produktów oznaczonych markami dystrybutora. Do drugiej kategorii należą Interbrew i Alken-Maes, które w tym segmencie osiągnęły znacznie mniejszy obrót.

19 W motywie 342 zaskarżonej decyzji, po uwzględnieniu poprzedzających go rozważań, Komisja uznała za właściwe nałożenie grzywien: po pierwsze, na kwotę 300 000 EUR na skarżącą i Martens, po drugie, na kwotę 250 000 EUR na Interbrew i Alken-Maes.

20 Aby nadać grzywnie wystarczająco odstraszający charakter i uwzględnić okoliczność, że Interbrew i Alken-Maes jako przedsiębiorstwa międzynarodowe lub należące do grupy międzynarodowej — w przeciwieństwie do skarżącej i Martens — miały łatwiejszy dostęp do wiedzy prawnej i gospodarczej oraz infrastruktury, która umożliwia im łatwiejsze zdanie sobie sprawy, że ich działanie stanowi naruszenie, a także z konsekwencji wynikających z prawa konkurencji, Komisja w motywie 343 zaskarżonej decyzji uznała, iż należy dostosować kwotę wyjściową grzywny dla Interbrew i Alken-Maes. W motywie 344 zaskarżonej decyzji Komisja zaznaczyła, że uwzględniając odpowiednio ich rozmiary i ogólne zasoby, ustalona na 250 000 EUR kwota grzywny dla Interbrew i Alken-Maes powinna zostać odpowiednio przemnożona przez pięć w przypadku Interbrew, a w przypadku Alken-Maes — przez dwa.

21 W motywie 345 zaskarżonej decyzji Komisja stwierdziła, że naruszenie trwało dziewięć miesięcy, czego żadna ze stron nie podważyła, oraz że nie uzasadnia to jakiegokolwiek powiększenia kwoty grzywny.

22 W motywie 347 zaskarżonej decyzji Komisja zaznaczyła, że wykazano, iż Interbrew i Alken-Maes podjęły inicjatywę zorganizowania spotkań w przedmiocie piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora i że - uwzględniając tę okoliczność obciążającą - w przypadku Interbrew i Alken-Maes kwotę podstawową grzywny należy powiększyć o 30%.

23 Komisja nie uznała natomiast, że zaistniała jakakolwiek okoliczność łagodząca, oddalając w motywach 348–354 zaskarżonej decyzji wszystkie podniesione w tym zakresie argumenty. Należy jednak podnieść, że w motywie 351 zaskarżonej decyzji Komisja uznała, iż nie było żadnych powodów, aby przy wymierzaniu grzywny skarżącej uwzględnić okoliczność, że obrót osiągany przez nią w segmencie piw sprzedawanych pod markami dystrybutora stanowi jedynie małą część osiąganego przez nią łącznego obrotu. Komisja przypomniała, że waga naruszenia i czas jego trwania stanowią podstawy dla ustalenia grzywny oraz że choć w przeszłości ustalała ona grzywny, opierając się na stawce podstawowej odpowiadającej pewnemu procentowi danego obrotu, jedyne ograniczenia swobody wyboru Komisji przy określaniu kwot grzywien, zgodnie z art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17, sprowadzały się do przywołanych w tym przepisie ograniczeń natury prawnej. Komisja dodała, że w odniesieniu do pozostałej części, w celu oceny wagi naruszenia, słusznie uwzględniła ona gospodarcze znaczenie działalności, której naruszenie dotyczyło.

24 Następnie, w motywie 355 zaskarżonej decyzji, Komisja stwierdziła, że wszystkie przedsiębiorstwa należące do kartelu powoływały się na komunikat w sprawie współpracy.

25 Jeśli chodzi o Interbrew, Komisja stwierdziła, że skoro przedsiębiorstwo to podjęło inicjatywę dyskusji w sprawie marek dystrybutora, nie może ono ubiegać się o „znaczne obniżenie" kwoty swej grzywny w rozumieniu pkt C komunikatu w sprawie współpracy. Komisja podniosła jednak, że Interbrew ujawniło istnienie uzgodnionej praktyki w momencie, gdy Komisja nic o niej nie wiedziała, że

bezwarunkowo i nieprzerwanie współpracowało z nią w trakcie trwania całego dochodzenia oraz że nie podważyło wystąpienia okoliczności faktycznych składających się w opinii Komisji na naruszenie. Na podstawie pkt D komunikatu w sprawie współpracy Komisja obniżyła zatem kwotę nałożonej na Interbrew grzywny o 50%.

26 Jeśli chodzi o Alken-Maes, Komisja stwierdziła, że przedsiębiorstwo to nie podważyło wystąpienia okoliczności faktycznych składających się w jej opinii na kartel dotyczący piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora, lecz jego współpraca nie wyszła poza odpowiedź na żądanie informacji skierowane doń przez Komisję w dniu 22 marca 2000 r., zgodnie z art. 11 ust. 1 rozporządzenia nr 17. Komisja uznała zatem, że właściwe jest obniżenie kwoty grzywny nałożonej na Alken-Maes o 10% na podstawie pkt D 2 tiret drugie komunikatu w sprawie współpracy.

27 Jeśli chodzi o skarżącą, Komisja zaznaczyła, że nie podważyła ona wystąpienia okoliczności faktycznych składających się na naruszenie, lecz przekazane przez nią informacje nie wyszły poza odpowiedź na żądanie informacji skierowane doń przez Komisję w dniu 22 marca 2000 r., zgodnie z art. 11 ust. 1 rozporządzenia nr 17. Komisja uznała w tej sytuacji, że właściwe jest obniżenie kwoty grzywny nałożonej na skarżącą o 10% na podstawie pkt D 2 tiret drugie komunikatu w sprawie współpracy.

28 Jeśli chodzi wreszcie o Martens, Komisja w pierwszej kolejności stwierdziła, że przedsiębiorstwo to w swej odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów zaprzeczyło istnieniu takiego naruszenia, jakie zostało opisane w tym piśmie, następnie, że informacje przekazane Komisji przed przesłaniem pisma w sprawie przedstawienia zarzutów przedsiębiorstwu nie wyszły poza odpowiedź na żądanie informacji skierowane doń przez Komisję w dniu 22 marca 2000 r., zgodnie z art. 11 ust. 1 rozporządzenia nr 17 oraz wreszcie, że dokumenty przekazane przezeń Komisji przed przesłaniem pisma w sprawie przedstawienia zarzutów stanowiły wyłącznie poparcie środków obrony tego przedsiębiorstwa lub też wskazywały na ewentualne istnienie innego naruszenia reguł konkurencji, przy czym okoliczności te

nie mogły spowodować obniżenia grzywny. Komisja zauważyła jednak, że Martens wniosło swój wkład we współpracę w trakcie postępowania w sposób, który przyśpieszył jego tok i uznała, że właściwe jest obniżenie nałożonej grzywny o 10% na podstawie pkt D komunikatu w sprawie współpracy.

29 Sentencja zaskarżonej decyzji brzmi następująco:

„*Artykuł 3*

[Interbrew], [Alken-Maes], [skarżąca] i [Martens] naruszyły art. 81 ust. 1 Traktatu [WE] poprzez uczestniczenie w uzgodnionej praktyce mającej za przedmiot ceny, podział klientów oraz wymianę informacji w segmencie piw sprzedawanych w Belgii pod marką dystrybutora w okresie od dnia 9 października 1997 r. do dnia 7 lipca 1998 r.

*Artykuł 4*

Z tytułu naruszeń stwierdzonych w art. 3 na [Interbrew], [Alken-Maes], [skarżącą] i [Martens] nałożone zostają następujące grzywny:

a) na [Interbrew]: grzywna w wysokości 812 000 EUR;

b) na [Alken-Maes]: grzywna w wysokości 585 000 EUR;

c) na [skarżącą]: grzywna w wysokości 270 000 EUR;

d) na [Martens]: grzywna w wysokości 270 000 EUR.

[...]" [tłumaczenie nieoficjalne, podobnie jak wszystkie cytaty z tej decyzji poniżej].

## Przebieg postępowania i żądania stron

30 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 27 lutego 2002 r. skarżąca złożyła niniejszą skargę.

31 Na podstawie sprawozdania sędziego sprawozdawcy Sąd (piąta izba) postanowił otworzyć procedurę ustną. Na rozprawie w dniu 9 grudnia 2004 r. wysłuchano wystąpień stron oraz ich odpowiedzi na zadane przez Sąd pytania.

32 Podczas rozprawy Sąd na podstawie art. 64 § 3 swego regulaminu zwrócił się do Komisji o przedłożenie w pewnym terminie pewnych dokumentów. W tych okolicznościach, aby umożliwić stronom przedstawienie uwag w przedmiocie tych dokumentów, na koniec rozprawy prezes piątej izby postanowił zawiesić zamknięcie procedury ustnej.

33 Komisja spełniła żądanie przedstawienia dokumentów określonych w trakcie rozprawy w wyznaczonym jej w tym celu przez Sąd terminie.

34 W dniu 14 marca 2005 r. skarżąca przedstawiła swe uwagi na piśmie w przedmiocie tych dokumentów. W dniu 10 maja 2005 r. Komisja przedstawiła swe uwagi na piśmie w przedmiocie uwag przedstawionych przez skarżącą w dniu 14 marca 2005 r.

35 W dniu 10 maja 2005 r. prezes piątej izby zamknął procedurę ustną. Strony zostały o tym poinformowane pismem z dnia 30 czerwca 2005 r.

36 Skarżąca wnosi do Sądu o:

— stwierdzenie nieważności art. 4 zaskarżonej decyzji, nakładającego na nią grzywnę w wysokości 270 000 EUR i w miarę potrzeby postanowienie o nienakładaniu na nią żadnej grzywny i ewentualnie znaczne obniżenie kwoty nałożonej grzywny;

— obciążenie Komisji kosztami postępowania.

37 Komisja wnosi do Sądu o:

— oddalenie skargi,

— obciążenie skarżącej kosztami postępowania.

## Co do prawa

38 Na poparcie swojej skargi skarżąca wysuwa trzy zarzuty. Przede wszystkim podnosi ona zarzut oparty na naruszeniu obowiązku uzasadnienia wynikającego z art. 253 WE a także art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz wytycznych, ze względu na dokonanie błędnej oceny rzeczywistej ekonomicznej możliwości wyrządzenia przez skarżącą znaczącej szkody innym podmiotom, w szczególności konsumentom. Zarzut drugi, podniesiony tytułem ewentualnym, został oparty na naruszeniu odpowiednio wytycznych i obowiązku uzasadnienia, ze względu na błędną ocenę roli odgrywanej przez skarżącą w kartelu. Trzeci zarzut, także podniesiony tytułem ewentualnym, został oparty na naruszeniu komunikatu w sprawie współpracy oraz zasady równego traktowania.

*W przedmiocie zarzutu pierwszego, opartego na naruszeniu obowiązku uzasadnienia, a także art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz wytycznych ze względu na dokonanie błędnej oceny rzeczywistej ekonomicznej możliwości wyrządzenia przez skarżącą znaczącej szkody innym podmiotom, w szczególności konsumentom*

39 Zarzut ten składa się z dwóch części. W ramach pierwszej z nich skarżąca podnosi, że nie dokonując określenia segmentu piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora jako właściwego rynku, Komisja naruszyła ciążący na niej obowiązek uzasadnienia. W ramach drugiej części zarzutu skarżąca twierdzi, że jeśli nawet segment piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora stanowiłby właściwy rynek, Komisja oceniła jej rzeczywistą ekonomiczną możliwość wyrządzenia znaczącej szkody innym podmiotom, w szczególności konsumentom, z naruszeniem art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz wytycznych.

W przedmiocie pierwszej części zarzutu, opartej na naruszeniu obowiązku uzasadnienia ze względu na brak określenia segmentu piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora jako właściwego rynku

— Argumenty stron

40 Komisja podnosi, że nie określiła właściwego rynku, które to określenie stanowi nieodzowny warunek zmierzenia siły rynkowej oraz ustalenia rzeczywistej ekonomicznej możliwości wyrządzenia przez sprawców naruszenia znaczącej szkody innym podmiotom.

41 Analiza dokonana przez Komisję w zaskarżonej decyzji nie pozwala — zdaniem skarżącej — na dojście do wniosku, że segment sprzedaży piwa pod marką dystrybutora stanowi rynek odrębny od ogólnego rynku piwa w Belgii, na którym skarżąca i Martens były chronione przed presją konkurencyjną wywieraną przez dwa największe podmioty na rynku piwa belgijskiego, czyli Interbrew i Alken-Maes. W opinii skarżącej wynika z tego, że nie dokonując określenia właściwego rynku, Komisja nie miała podstaw do oceny rzeczywistej ekonomicznej możliwości wyrządzenia przez skarżącą znaczącej szkody innym podmiotom, w szczególności konsumentom, bazując jedynie na wielkości obrotu osiągniętego w segmencie piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora.

42 W ten sposób, zdaniem skarżącej, Komisja naruszyła ciążący na niej na podstawie art. 253 WE obowiązek uzasadnienia.

43 Komisja podważa tę argumentację i twierdzi, że w pełni uczyniła zadość wymogowi uzasadnienia ciążącemu na niej w zakresie grzywien.

— Ocena Sądu

44 Jeśli chodzi o skargi skierowane przeciwko decyzjom Komisji nakładającym na przedsiębiorstwa grzywny za naruszenie reguł konkurencji, właściwość Sądu opiera się na dwóch podstawach. Z jednej strony na podstawie art. 230 WE spoczywa na nim obowiązek kontroli ich legalności. W ramach tego powinien on w szczególności kontrolować przestrzeganie ustanowionego w art. 253 WE obowiązku uzasadnienia, którego naruszenie pociąga za sobą bezprawność decyzji. Z drugiej strony do właściwości Sądu — w ramach przyznanego mu w art. 229 WE oraz art. 17 rozporządzenia nr 17 nieograniczonego prawa orzekania — należy ocena stosowności kwoty grzywien. Dokonanie tej oceny może uzasadniać przedstawienie i wzięcie pod uwagę dodatkowych informacji, które nie muszą jako takie być zawarte w zaskarżonej decyzji na podstawie przewidzianego w art. 253 WE obowiązku uzasadnienia (wyrok Trybunału z dnia 16 listopada 2000 r. w sprawie C-248/98 P KNP BT przeciwko Komisji, Rec. str. I-9641, pkt 38–40 oraz wyrok Sądu z dnia 9 lipca 2003 r. w sprawie T-220/00 Cheil Jedang przeciwko Komisji, Rec. str. II-2473, pkt 215).

45 Jeśli chodzi o kontrolę przestrzegania obowiązku uzasadnienia, z utrwalonego orzecznictwa wynika, że uzasadnienie, jakiego wymaga art. 253 WE, powinno być dostosowane do charakteru aktu i opisywać w sposób jasny i jednoznaczny rozumowanie instytucji, która wydała akt, pozwalając zainteresowanym poznać podstawy podjętej decyzji, a właściwemu sądowi dokonać jego kontroli. Wymóg uzasadnienia należy oceniać w odniesieniu do konkretnej sytuacji, w szczególności do zawartości aktu, charakteru powołanych argumentów, a także interesu, jaki w uzyskaniu wyjaśnień mogą mieć adresaci aktu lub inne osoby, których dotyczy on bezpośrednio i indywidualnie. Nie stawia się wymogu, by uzasadnienie wyszczególniało wszystkie istotne elementy faktyczne i prawne, ponieważ ocena, czy uzasadnienie aktu spełnia wymogi art. 253 WE, winna opierać się nie tylko na jego brzmieniu, ale także uwzględniać okoliczności jego wydania, jak również całość przepisów prawa regulującego daną dziedzinę (zob. w szczególności wyroki Trybunału z dnia 13 marca 1985 r. w sprawach połączonych 296/82 i 318/82 Niderlandy i Leeuwarder Papierwarenfabriek przeciwko Komisji, Rec. str. 809, pkt 19; z dnia 29 lutego 1996 r. w sprawie C-56/93 Belgia przeciwko Komisji, Rec. str. I-723, pkt 86; z dnia 2 kwietnia 1998 r. w sprawie C-367/95 P Komisja przeciwko Sytraval i Brink's France, Rec. str. I-1719, pkt 63 oraz ww. w pkt 44 wyrok w sprawie Cheil Jedang przeciwko Komisji, pkt 216).

46 Jeśli chodzi o zakres obowiązku uzasadnienia dotyczącego sposobu ustalania kwoty grzywny nałożonej za naruszenie wspólnotowych reguł konkurencji, po pierwsze, należy przypomnieć, że przy jego określaniu trzeba uwzględnić przepisy art. 15 ust. 2 akapit drugi rozporządzenia nr 17, zgodnie z którym „[p]rzy ustalaniu wysokości kary pieniężnej należy uwzględnić, oprócz wagi naruszenia, również okres trwania tego naruszenia". Istotne wymogi formalne uzasadnienia są zatem spełnione wtedy, gdy Komisja w swej decyzji wskaże te elementy oceny, które umożliwiły jej zmierzenie wagi i czasu trwania naruszenia (wyroki Trybunału z dnia 16 listopada 2000 r. w sprawie C-291/98 P Sarrió przeciwko Komisji, Rec. str. I-9991, pkt 73 oraz z dnia 15 października 2002 r. w sprawach połączonych C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P do C-252/99 P i C-254/99 P Limburgse Vinyl Maatschappij i in. przeciwko Komisji, Rec. str. I-8375, pkt 463). Po drugie, wytyczne i komunikat w sprawie współpracy zawierają wskazówki dotyczące elementów oceny, które Komisja uwzględnia przy określaniu wagi i czasu trwania naruszenia (ww. w pkt 44 wyrok w sprawie Cheil Jedang przeciwko Komisji, pkt 217). W tych okolicznościach istotne wymogi formalne uzasadnienia są spełnione wtedy, gdy Komisja w swej decyzji wskaże te elementy oceny, które uwzględniła w zastosowaniu swych wytycznych oraz, w razie potrzeby, w zastosowaniu swego komunikatu w sprawie współpracy, i które to elementy umożliwiły jej, w celu ustalenia kwoty grzywny, zmierzenie wagi i czasu trwania naruszenia (ww. w pkt 44 wyrok w sprawie Cheil Jedang przeciwko Komisji, pkt 218).

47 Komisja w niniejszym przypadku uczyniła zadość tym wymogom.

48 Po pierwsze, należy stwierdzić, że Komisja w zaskarżonej decyzji szczegółowo wskazała sposób, w jaki dokonała ustalenia kwot nałożonych grzywien, objaśniając każdy z etapów swego rozumowania (zob. pkt 14–28 powyżej).

49 Po drugie, z jednej strony należy także stwierdzić, że skarżąca przyznaje, iż popełniono naruszenie takie, jakie Komisja stwierdziła w art. 3 zaskarżonej decyzji,

co oznacza, że nie zaprzecza ona temu, iż kartel dotyczył wyłącznie segmentu piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora. Z drugiej strony w ramach swej skargi o stwierdzenie nieważności lub o obniżenie kwoty grzywny nie podważa ona także, że kartel dotyczył wyłącznie piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora ani też osiągniętych w tym segmencie odpowiednio przez każde z zainteresowanych przedsiębiorstw obrotów w wielkości podanej przez Komisję, ani też podziału przedsiębiorstw na dwie kategorie, dokonanego przez Komisję na podstawie osiągniętego w tym segmencie obrotu.

50 Z tych stwierdzeń wynika, po pierwsze, że nie może być żadnej wątpliwości co do tego, iż zarzucane skarżącej naruszenie, w stwierdzonej przez Komisję formie, dotyczyło wyłącznie sprzedaży piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora oraz, po drugie, że w celu określenia kwoty grzywny Komisja oceniła różnego rodzaju elementy, uwzględnione przezeń na podstawie wytycznych, właśnie w odniesieniu do tego segmentu rynku. Czyniąc to, Komisja odwołała się zresztą bądź do kartelu dotyczącego marek dystrybutora lub piwa sprzedawanego pod tymi markami, bądź do segmentu piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora.

51 Z lektury motywów 335–339 zaskarżonej decyzji wynika w szczególności, że ograniczenie przedmiotu kartelu do segmentu piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora odegrało decydującą rolę w uznaniu naruszenia za poważne, a nie — za bardzo poważne — w rozumieniu pkt 1 A ust. 2 wytycznych. Komisja zaznaczyła bowiem w motywie 338 zaskarżonej decyzji, że uwzględniła fakt, iż wprawdzie przedmiotem spotkań było całe terytorium belgijskie, jednakże ograniczały się one do segmentu piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora, stanowiącego 5,5% łącznego belgijskiego spożycia piwa.

52 W tym kontekście należy dokonać analizy przedstawionego przez Komisję uzasadnienia dokonanej przez nią oceny rzeczywistej ekonomicznej możliwości wyrządzenia przez skarżącą znaczącej szkody innym podmiotom.

53 W tym względzie należy stwierdzić — jak słusznie podnosi Komisja — że ocena ta stanowiła tylko jeden z kilku etapów określania wyjściowej kwoty grzywny, mającej zastosowanie wobec każdego przedsiębiorstwa ze względu na wagę popełnionego naruszenia, która to kwota została ustalona na podstawie większej liczby kryteriów.

54 Po zaznaczeniu zatem, że naruszenie należy uznać za poważne, w szczególności ze względu na to, iż ogranicza się ono do segmentu piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora, Komisja wyjaśniła w motywie 341 zaskarżonej decyzji, że należy wprowadzić rozróżnienie pomiędzy przedsiębiorstwami uczestniczącymi w naruszeniu, „aby uwzględnić rzeczywistą możliwość wyrządzenia przez przedsiębiorstwa należące do kartelu znaczącej szkody na belgijskim rynku piwa, a w szczególności w segmencie piw sprzedawanych pod marką dystrybutora". Choć Komisja odwołała się do „belgijskiego rynku piwa", co zostało przezeń w trakcie rozprawy uznane za niezręczność w sformułowaniu, jednak zarówno z faktu, że dodała ona „a w szczególności w segmencie piw sprzedawanych pod marką dystrybutora", jak i z tego, że uwzględniła ona „obrót osiągnięty przez różne przedsiębiorstwa w segmencie marek dystrybutorów" wynika, iż Komisja zamierzała wprowadzić rozróżnienie stopnia odpowiedzialności każdego z przedsiębiorstw należących do tego kartelu w odniesieniu do segmentu piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora, oceniając ich rzeczywistą ekonomiczną możliwość wyrządzenia znaczącej szkody innym podmiotom, w szczególności konsumentom, zgodnie z pkt 1 A akapit czwarty wytycznych.

55 Okoliczność, że ta ocena miała za punkt odniesienia segment piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora stanowi jedynie następstwo faktu, iż całość dokonanej przez Komisję oceny wagi naruszenia nieuchronnie musiała uwzględnić, że kartel dotyczył jedynie tego segmentu, tak jak wskazała to Komisja w art. 3 zaskarżonej decyzji. Zresztą byłoby to pozbawione sensu, gdyby Komisja z jednej strony w celu ustalenia wagi naruszenia w rozumieniu pkt 1 A akapity pierwszy i drugi wytycznych uwzględniła okoliczność, że kartel dotyczył jedynie segmentu piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora, a z drugiej strony oceniła rzeczywistą ekonomiczną możliwość wyrządzenia przez zainteresowane przedsiębiorstwa znaczącej szkody innym podmiotom, w szczególności konsumentom, na ogólnym rynku piwa sprzedawanego w Belgii.

56 Wynika z tego, że skarżąca nie może zarzucić, iż Komisja naruszyła ciążący na niej obowiązek uzasadnienia, odnosząc się, w celu oceny „rzeczywistej ekonomicznej możliwości" wyrządzenia przez skarżącą znaczącej szkody innym podmiotom, do segmentu piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora, skoro, po pierwsze, w zaskarżonej decyzji Komisja wskazała różnego rodzaju elementy oceny, które umożliwiły jej zmierzenie wagi naruszenia oraz, po drugie, z tych wskazań Komisji wynika, że w dokonanej przez nią ocenie uwzględniono okoliczność, iż porozumienie dotyczyło wyłącznie segmentu piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora.

57 W każdym razie w celu oceny, w kontekście zastosowania wytycznych, „rzeczywistej ekonomicznej możliwości" wyrządzenia przez skarżącą znaczącej szkody innym podmiotom — nawet gdyby należało rozumieć przedstawioną przez skarżącą argumentację jako zmierzającą do poparcia zarzutu opartego na naruszeniu przez Komisję obowiązku uprzedniego określenia segmentu piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora jako rynku odrębnego — należy w pierwszej kolejności podnieść, że wytyczne nie stawiają wymogu, aby Komisja w formalny sposób ograniczyła właściwy rynek geograficzny (wyrok Sądu z dnia 6 lipca 2000 r. w sprawie T-62/98 Volkswagen przeciwko Komisji, Rec. str. II-2707, pkt 341) ani nie ustanawiają one szczególnej metody ustalania rzeczywistej możliwości wyrządzenia przez sprawców naruszenia znaczącej szkody innym podmiotom, w szczególności konsumentom. Wytyczne nie nakazują także tego, aby ewentualny wybór Komisji co do dokonania oceny tej rzeczywistej możliwości na podstawie odpowiednich wartości sprzedaży zrealizowanych przez sprawców naruszenia we wskazanym przez nią sektorze był niezbędnie poprzedzony wykazaniem, że segment ten stanowi właściwy rynek.

58 Należy następnie przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, w ramach stosowania art. 81 ust. 1 WE, aby ustalić, czy porozumienie może wpływać na handel między państwami członkowskimi i czy jego celem lub skutkiem jest zapobieżenie, ograniczenie lub zakłócenie konkurencji wewnątrz wspólnego rynku, należy określić właściwy rynek (wyroki Sądu z dnia 21 lutego 1995 r. w sprawie T-29/92 SPO i in. przeciwko Komisji, Rec. str. II-289, pkt 74; z dnia 15 marca 2000 r. w sprawach połączonych T-25/95, T-26/95, od T-30/95 do T-32/95, od T-34/95 do T-39/95, od T-42/95 do T-46/95, T-48/95, od T-50/95 do T-65/95, od T-68/95 do T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 i T-104/95 Cimenteries CBR i in. przeciwko Komisji, zwany „wyrokiem w sprawie cementu", Rec. str. II-491, pkt 1093, oraz ww. w pkt 57

wyrok w sprawie Volkswagen przeciwko Komisji, pkt 230). Obowiązek wytyczenia granic właściwego rynku w decyzji wydanej na podstawie art. 81 ust. 1 WE spoczywa zatem na Komisji jedynie wtedy, gdy bez takiego wytyczenia nie jest możliwe ustalenie, czy dane porozumienie, decyzja związków przedsiębiorstw czy uzgodniona praktyka mogą wpływać na handel między państwami członkowskimi i mieć za cel lub skutek zapobieżenie, ograniczenie lub zakłócenie konkurencji wewnątrz wspólnego rynku (wyrok Sądu z dnia 15 grudnia 1998 r. w sprawach połączonych T-374/94, T-375/94, T-384/94 i T-388/94 European Night Services i in. przeciwko Komisji, Rec. str. II-3141, pkt 93–95 i 105 oraz ww. w pkt 57 wyrok w sprawie Volkswagen przeciwko Komisji, pkt 230).

59 Nie można zatem dla celów dokonania oceny jednego z kryteriów mających zastosowanie przy określaniu kwoty grzywny żądać od Komisji wykazania, że towar lub towary, których dotyczy kartel o charakterze antykonkurencyjnym, stanowią odrębny rynek, jeśli nie jest to konieczne, aby stwierdzić popełnienie samego naruszenia. Uwzględniając, że określenie kwoty grzywny powinno się opierać na ustalonych przez Komisję wadze naruszenia i czasie jego trwania, ocena rzeczywistej ekonomicznej możliwości wyrządzenia przez jego sprawców szkody innym podmiotom, w szczególności konsumentom, mająca na celu ustalenie kwoty grzywny nakładanej z tytułu popełnionego naruszenia, nie może być dokonywana w odniesieniu do towarów innych niż te, które stanowią przedmiot kartelu.

60 W konsekwencji należy oddalić pierwszą część zarzutu pierwszego.

W przedmiocie drugiej części zarzutu, opartej na naruszeniu art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz wytycznych, ze względu na błędną ocenę rzeczywistej ekonomicznej możliwości wyrządzenia przez skarżącą znaczącej szkody innym podmiotom, w szczególności konsumentom

— Argumenty stron

61 Skarżąca podnosi, że jeśli nawet — co nie ma miejsca — segment sprzedaży piwa pod marką dystrybutora stanowiłby właściwy rynek, Komisja stwierdziła —

z naruszeniem art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 a także wytycznych — że rzeczywista ekonomiczna możliwość wyrządzenia przez skarżącą znaczącej szkody na tym rynku jest większa, niż taka możliwość ze strony Interbrew i Alken-Maes, ponieważ spółki te, mające odpowiednio 55% i 15% udziału w rynku, mają bardzo silne pozycje na ogólnym rynku piwa w Belgii. Pomimo to, że skarżąca w określonym w zaskarżonej decyzji momencie osiągnęła większe obroty niż obroty Interbrew i Alken-Maes w segmencie piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora, jej rzeczywista ekonomiczna możliwość wyrządzenia znaczącej szkody innym podmiotom była znacznie bardziej ograniczona.

62 Na ten stan rzeczy wskazuje zdaniem skarżącej — jak wynika z zaskarżonej decyzji — okoliczność, że Interbrew i Alken-Maes były inicjatorami czterech spotkań poświęconych sprzedaży pod marką dystrybutora; okoliczność, którą w jej opinii Komisja pominęła celowo i która stoi w sprzeczności z twierdzeniem tej ostatniej, zgodnie z którym Interbrew i Alken-Maes odgrywały na rynku piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora mniejszą rolę. W opinii skarżącej dokonanie oceny rzeczywistej ekonomicznej możliwości wyrządzenia przez sprawców naruszenia znaczącej szkody innym podmiotom na tym rynku byłoby niemożliwe w oderwaniu od ich możliwości ekonomicznych na ogólnym rynku piwa. Ze względu bowiem na ich znaczne możliwości produkcyjne i większe marże przy sprzedaży pod własną marką, Interbrew i Alken-Maes były — zdaniem skarżącej — w stanie wywierać na nią i na Martens silną presję na rynku sprzedaży piwa pod marką dystrybutora.

63 Komisja kwestionuje argumentację skarżącej.

— Ocena Sądu

64 Jeśli chodzi o podniesiony przez skarżącą pomocniczo argument, że dokonano błędnej oceny rzeczywistej możliwości wyrządzenia przez nią znaczącej szkody

innym podmiotom, w szczególności konsumentom — nawet jeśli rynkiem właściwym byłby segment piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora — należy w pierwszej kolejności przypomnieć, iż dla celów dokonania tej oceny Komisja w motywie 341 zaskarżonej decyzji wprowadziła rozróżnienie pomiędzy różnymi przedsiębiorstwami uczestniczącymi w naruszeniu, dzieląc je na dwie kategorie na podstawie obrotu osiągniętego przez nie w segmencie marek dystrybutora.

65 Należy następnie przypomnieć (zob. pkt 49 powyżej), że skarżąca nie podważa osiągniętych w tym segmencie odpowiednio przez każde z zainteresowanych przedsiębiorstw obrotów w wielkości podanej przez Komisję ani też podziału przedsiębiorstw na dwie kategorie, dokonanego przez Komisję na podstawie tych obrotów.

66 Jeśli chodzi o argument, jakoby okoliczność, że Interbrew i Alken-Maes były inicjatorami czterech spotkań poświęconych sprzedaży pod marką dystrybutora, stała w sprzeczności z twierdzeniem, zgodnie z którym Interbrew i Alken-Maes odgrywały w tym segmencie mniejszą rolę, należy stwierdzić, iż Komisja uwzględniła specyficzną rolę inicjatora, odegraną przez Interbrew i Alken-Maes w kartelu dotyczącym piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora, uwzględniając ją jako okoliczność obciążającą oba te przedsiębiorstwa i skutkującą powiększeniem kwoty podstawowej ich grzywien o 30% (zob. pkt 22 powyżej).

67 Jeśli chodzi wreszcie o argument skarżącej, zgodnie z którym uwzględnienie — przy ocenie rzeczywistej ekonomicznej możliwości wyrządzenia przez nią znaczącej szkody innym podmiotom, w szczególności konsumentom — segmentu piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora nie jest możliwe w oderwaniu od możliwości ekonomicznych Interbrew i Alken-Maes na ogólnym rynku piwa, należy stwierdzić, że w motywie 343 zaskarżonej decyzji Komisja zaznaczyła, iż ze względu na konieczność zapewnienia grzywnom odstraszającego skutku wzięła ona pod uwagę okoliczność, że Interbrew i Alken-Maes są — w przeciwieństwie do skarżącej i Martens — przedsiębiorstwami międzynarodowymi lub należącymi do grupy

międzynarodowej mającymi łatwiejszy dostęp do wiedzy prawnej i gospodarczej oraz infrastruktury, która umożliwia im łatwiejsze zdanie sobie sprawy, że ich działanie stanowi naruszenie, a także z konsekwencji wynikających z prawa konkurencji. Zwiększając zatem na tej podstawie dwukrotnie lub pięciokrotnie ustalone odpowiednio dla Alken-Maes i Interbrew kwoty wyjściowe, Komisja uwzględniła ich ogólnie większe możliwości ekonomiczne.

68 Wynika z tego, że należy oddalić drugą część zarzutu, podobnie jak całość zarzutu pierwszego.

*W przedmiocie zarzutu drugiego, opartego na naruszeniu, po pierwsze, wytycznych ze względu na błędną ocenę roli odgrywanej przez skarżącą w kartelu i, po drugie, obowiązku uzasadnienia*

Argumenty stron

69 Odwołując się do orzecznictwa Trybunału (wyrok z dnia 10 grudnia 1985 r. w sprawach połączonych od 240/82 do 242/82, 261/82, 262/82, 268/82 i 269/82 Stichting Sigarettenindustrie i in. przeciwko Komisji, Rec. str. 3831, pkt 100), skarżąca podnosi, że Komisja niewłaściwie zastosowała wytyczne i nie spełniła ciążącego na niej obowiązku uzasadnienia, nie uwzględniając wobec niej okoliczności łagodzącej określonej w pkt 3 tiret pierwsze wytycznych, a mianowicie „wyłącznie biernej roli lub pójścia w ślad za liderem w danym naruszeniu", podczas gdy rola odgrywana przez skarżącą była wyjątkowo bierna lub, w każdym razie, niewątpliwie mniej aktywna, niż rola odegrana przez trzy pozostałe przedsiębiorstwa, które uczestniczyły w czterech wpomnianych wyżej spotkaniach.

70 Wezwana przez Sąd na rozprawie do wyjaśnienia swej argumentacji, skarżąca zaznaczyła, że poza powołaniem się literalnie na stanowiącą okoliczność łagodzącą „wyłącznie biern[ą] rol[ę] lub pójście w ślad za liderem w danym naruszeniu", powołuje się ona szerzej na okoliczność łagodzącą z tytułu tego, iż w kartelu odgrywała ona znacznie mniej aktywną rolę niż jego trzej pozostali uczestnicy. Ta mniej aktywna rola ma przejawiać się w szczególności w jej nieobecności na niderlandzkim rynku piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora, który to rynek stanowił przedmiot dwóch ostatnich spotkań uczestników kartelu.

71 Jeśli nawet skarżąca nie podważa tego, że była ona obecna na czterech spotkaniach — z których dwa pierwsze miały miejsce w Belgii, a dwa ostatnie w Niderlandach — ani tego, że w trakcie tych spotkań prowadziła rozmowy o cenach i podziale klientów, podkreśla ona, iż bierny lub przynajmniej mniej aktywny charakter jej roli przejawia się w dwóch okolicznościach faktycznych. Po pierwsze, jej zdaniem, inicjatorami spotkań były Interbrew i Alken-Maes. Po drugie, skarżąca nie była obecna na rynku niderlandzkim i nie była zatem — w swej opinii — zainteresowana dwoma spotkaniami, które odbyły się w Niderlandach i zostały zorganizowane przez Interbrew na wniosek Martens.

72 Obecność skarżącej na spotkaniach i jej uczestnictwo w wymianie informacji nie może pozwolić na uznanie jej roli za aktywną, nie narażając jednocześnie tej okoliczności łagodzącej na pozbawienie jakiegokolwiek znaczenia. Jej rzekomo aktywna rola miałaby się wyrażać w rzeczywistości jedynie udziałem w kartelu polegającym na pójściu w ślad za jego liderem.

73 Komisja podważa argumentację skarżącej i podnosi, że odgrywana przez nią mniej aktywna rola w kartelu nie może być brana pod uwagę jako okoliczność łagodząca.

Ocena Sądu

74 Jeśli chodzi, po pierwsze, o część zarzutu opartą na błędności twierdzenia Komisji, zgodnie z którym odegrana przez skarżącą w kartelu rola nie może stanowić okoliczności łagodzącej, należy w pierwszej kolejności stwierdzić, że w pkt 3 wytycznych zaznaczono, iż obniżenie kwoty podstawowej nałożonej grzywny może być rozważane w odniesieniu do przedsiębiorstwa wtedy, gdy występują szczególne okoliczności łagodzące takie jak „wyłącznie bierna rola lub pójście w ślad za liderem w danym naruszeniu" (tiret pierwsze).

75 Należy także przypomnieć, że zgodnie z orzecznictwem, aby móc skorzystać z okoliczności łagodzącej wynikającej z „wyłącznie biern[ej] rol[i] lub pójści[a] w ślad za liderem", dane przedsiębiorstwo nie powinno było wyróżniać się w ramach kartelu, co wyraża się w braku czynnego udziału w opracowywaniu porozumienia lub porozumień antykonkurencyjnych (ww. w pkt 44 wyrok w sprawie Cheil Jedang przeciwko Komisji, pkt 167). Sąd rozstrzygnął, że wśród tych okoliczności faktycznych, które mogą wskazywać na bierną rolę przedsiębiorstwa w kartelu, można wziąć pod uwagę w szczególności znacznie rzadsze, w porównaniu ze zwykłymi uczestnikami kartelu, uczestnictwo w spotkaniach, późne wejście na rynek będący przedmiotem naruszenia, niezależnie od czasu jego uczestnictwa w tym naruszeniu lub też złożenie wyraźnych oświadczeń w tym zakresie przez przedstawicieli przedsiębiorstw trzecich uczestniczących w naruszeniu (wyżej wymieniony w pkt 44 wyrok w sprawie Cheil Jedang przeciwko Komisji, pkt 168).

76 Należy następnie stwierdzić, że w niniejszym przypadku w motywie 349 zaskarżonej decyzji Komisja zaznaczyła, iż „zarówno [skarżąca], jak i Martens zaznaczyły, że ich uczestnictwo w kartelu powinno zostać uznane za bierne". W tym samym motywie Komisja stwierdziła jednak, że „[skarżąca] i Martens uczestniczyły czynnie w kartelu dotyczącym marek dystrybutora", że „te dwa browary uczestniczyły bowiem we wszystkich wiadomych Komisji spotkaniach oraz że [skarżąca] przyznała ponadto, iż wymieniała ona z innymi browarami należącymi do kartelu informacje dotyczące piwa sprzedawanego w Belgii pod marką dystrybutora oraz iż zawarła ona porozumienia mające za przedmiot ceny i podział klientów".

77 Skarżąca nie podważa, że uczestniczyła we wszystkich wiadomych Komisji spotkaniach kartelu oraz przyznaje w swej skardze, że była obecna na czterech takich spotkaniach, z których dwa pierwsze miały miejsce w Belgii, a dwa ostatnie w Niderlandach. Skarżąca nie podważa ponadto (zob. pkt 71 powyżej), że — tak jak trzy pozostałe uczestniczące w tym postępowaniu browary — prowadziła w trakcie tych spotkań rozmowy o cenach i podziale klientów.

78 Należy zatem dojść do wniosku, że uczestnictwo skarżącej we wszystkich spotkaniach kartelu i wymiana przez nią w ich trakcie informacji o cenach i podziale klientów świadczy o stopniu czynnego uczestnictwa w kartelu, który wyraźnie stoi w sprzeczności z przesłankami skorzystania z okoliczności łagodzącej, na którą skarżąca się powołuje.

79 Wniosku tego nie może podważyć fakt, że Interbrew i Alken-Maes były inicjatorami zorganizowania spotkań na temat piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora. Fakt bowiem, że Komisja uwzględniła jako okoliczność obciążającą jednego z uczestników kartelu, jego szczególnie aktywną rolę, o której świadczy podjęcie inicjatywy utworzenia kartelu, w żaden sposób nie skutkuje tym, iż powinna ona z tego względu uwzględnić wobec pozostałych uczestników okoliczność łagodzącą polegającą na ich biernej roli lub pójściu w ślad za liderem. Cechy charakterystyczne dla postępowania danego przedsiębiorstwa nie mogą bowiem przesądzać o zastosowaniu okoliczności obciążającej lub łagodzącej wobec innego przedsiębiorstwa. Uwzględnienie takich okoliczności wiąże się bowiem z indywidualnym postępowaniem przedsiębiorstwa i powinno zatem koniecznie zależeć od jego własnego postępowania.

80 Mniej aktywna rola, jaką w swej opinii skarżąca odegrała w kartelu, także nie może zostać uwzględniona jako okoliczność łagodząca, odrębna od „wyłącznie biern[ej] rol [i] lub pójści[a] w ślad za liderem", która jest wyraźnie wymieniona w wytycznych. Choćby bowiem stwierdzono, że postępowanie skarżącej było, w porównaniu z innymi uczestnikami kartelu, rzeczywiście mniej czynne ze względu, przykładowo, jej nieobecność na rynku niderlandzkim, to takie zwykłe stopniowanie nie może uzasadnić obniżenia grzywny. Postępowanie takie świadczyłoby bowiem jedynie

o mniejszym zaangażowaniu w kierowanie kartelem, bez kwestionowania jednakże pełnego w nim uczestnictwa skarżącej, o czym świadczą w szczególności jej regularne uczestnictwo w spotkaniach antykonkurencyjnych w trakcie całego czasu trwania naruszenia oraz brak okoliczności mogących potwierdzić istnienie jej powściągliwej postawy wobec realizacji celów kartelu.

81 Nie zasługuje również na uwzględnienie powołanie się na wcześniejszą praktykę decyzyjną Komisji. Z utrwalonego orzecznictwa wynika bowiem, że Komisja w ramach rozporządzenia nr 17 dysponuje zakresem swobodnego uznania w ustalaniu kwoty grzywien w celu zmiany postępowania przedsiębiorstw na bardziej zgodne z regułami konkurencji (wyroki Sądu z dnia 6 kwietnia 1995 r. w sprawie T-150/89 Martinelli przeciwko Komisji, Rec. str. II-1165, pkt 59; z dnia 11 grudnia 1996 r. w sprawie T-49/95 Van Megen Sports przeciwko Komisji, Rec. str. II-1799, pkt 53 oraz z dnia 21 października 1997 r. w sprawie T-229/94 Deutsche Bahn przeciwko Komisji, Rec. str. II-1689, pkt 127). Fakt, że Komisja nakładała w przeszłości kary pieniężne w określonej wysokości za popełnienie pewnych typów naruszeń, nie pozbawia jej możliwości podniesienia tego poziomu w granicach wyznaczonych w rozporządzeniu nr 17, jeśli jest to konieczne dla zapewnienia wprowadzenia w życie wspólnotowej polityki w dziedzinie konkurencji (wyrok Trybunału z dnia 7 czerwca 1983 r. w sprawach połączonych od 100/80 do 103/80 Musique diffusion française i in. przeciwko Komisji, Rec. str. 1825, pkt 109; wyroki Sądu z dnia 10 marca 1992 r. w sprawie T-12/89 Solvay przeciwko Komisji, Rec. str. II-907, pkt 309 oraz z dnia 14 maja 1998 r. w sprawie T-304/94 Europa Carton przeciwko Komisji, Rec. str. II-869, pkt 89). Natomiast skuteczne wdrażanie wspólnotowych reguł konkurencji wymaga, aby Komisja mogła w dowolnej chwili dostosować poziom kar pieniężnych do potrzeb tej polityki (ww. wyrok w sprawie Musique diffusion française i in. przeciwko Komisji, pkt 109; wyrok Sądu z dnia 20 marca 2002 r. w sprawie T-23/99 LR AF 1998 przeciwko Komisji, Rec. str. II-1705, pkt 237).

82 Jeśli chodzi, po drugie, o część zarzutu opartą na naruszeniu obowiązku uzasadnienia, należy w pierwszej kolejności odesłać do orzecznictwa powołanego w pkt 45 i 46 powyżej i stwierdzić następnie, że Komisja, odmawiając uwzględnienia wobec skarżącej powołanej okoliczności łagodzącej, wskazała w zaskarżonej decyzji (zob. pkt 76 i 77 powyżej) elementy oceny, które doprowadziły ją do wniosku, że nie należy uwzględniać wobec skarżącej okoliczności łagodzącej polegającej na czysto biernej roli lub pójściu w ślad za liderem. Nie naruszyła ona zatem w tym względzie w żaden sposób ciążącego na niej obowiązku uzasadnienia.

83 Należy zatem stwierdzić, że Komisja słusznie i w wystarczająco uzasadniony sposób wniosła o nieuwzględnienie powołanej okoliczności łagodzącej. Zarzut drugi powinien zatem zostać oddalony.

*W przedmiocie zarzutu trzeciego, opartego na naruszeniu komunikatu w sprawie współpracy oraz zasady równego traktowania*

84 Zarzut trzeci składa się z dwóch części. W ramach pierwszej z nich skarżąca powołuje się na naruszenie komunikatu w sprawie współpracy oraz zasady równego traktowania, wynikające z bardziej korzystnego potraktowania Interbrew przez Komisję. W ramach drugiej części skarżąca powołuje się na naruszenie komunikatu w sprawie współpracy oraz zasady równego traktowania, wynikające z potraktowania w identyczny sposób z jednej strony skarżącej i, z drugiej strony Martens i Alken-Maes.

W przedmiocie pierwszej części zarzutu opartej na naruszeniu komunikatu w sprawie współpracy oraz zasady równego traktowania, wynikającego z bardziej korzystnego potraktowania Interbrew przez Komisję

— Argumenty stron

85 Skarżąca podnosi, że jej współpracę w wykazaniu istnienia kartelu dotyczącego piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora należy uznać za porównywalną ze współpracą ze strony Interbrew oraz że przyznając jej z tytułu tej współpracy obniżkę kwoty grzywny o 10% — podczas gdy Interbrew przyznano obniżkę o 50% — Komisja naruszyła zasadę równego traktowania.

86 Po pierwsze, jej zdaniem z akt sprawy i z zaskarżonej decyzji wynika, że w dniach 14 stycznia i 2 lutego 2000 r., czyli przed przesłaniem pisma w sprawie przedstawienia zarzutów, Interbrew przekazało Komisji oświadczenia ujawniające fakt odbycia spotkań w sprawie kartelu mającego za przedmiot piwo sprzedawane pod marką dystrybutora, dotyczących poziomu cen i podziału klientów. Komisja uznała, że nieprzerwana i pełna współpraca ze strony Interbrew oraz niepodważenie przez nią wystąpienia okoliczności faktycznych uzasadniają obniżenie kwoty jej grzywny o 50%.

87 Po drugie, w dniu 5 kwietnia 2000 r., w odpowiedzi na żądanie informacji skierowane doń w dniu 22 marca 2000 r. — a zatem bez wiedzy o oświadczeniach Interbrew i przed przesłaniem pisma w sprawie przedstawienia zarzutów — skarżąca miała oświadczyć, że poziom cen sprzedaży pod marką dystrybutora w Belgii był przedmiotem dyskusji prowadzonych podczas czterech spotkań. Miała ona ponadto oświadczyć, że dokonano wymiany informacji dotyczących klientów i rozmiarów [sprzedaży]. Skarżąca twierdzi zatem, że w swej odpowiedzi na żądanie informacji potwierdziła ona, tak samo jak Interbrew, istnienie uzgodnienia oraz wymiany informacji o sprzedaży pod marką dystrybutora w Belgii.

88 Skarżąca, zapytana przez Sąd na rozprawie o tę kwestię, powołując się na wyrok Sądu z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawach połączonych T-236/01, T-239/01, od T-244/01 do T-246/01, T-251/01 i T-252/01 Tokai Carbon i in. przeciwko Komisji, Rec. str. II-1181, pkt 407–410, oświadczyła, że wbrew temu, co twierdzi Komisja, w swej udzielonej w dniu 5 kwietnia 2000 r. odpowiedzi na żądanie informacji skierowane do niej w dniu 22 marca 2000 r., dostarczyła informacji wychodzących poza to, co miała obowiązek przedstawić na podstawie art. 11 rozporządzenia nr 17. Skoro zatem odpowiedziała ona na żądanie informacji, należy jej zdaniem uznać, że miała tu miejsce współpraca, którą Komisja powinna była — na podstawie komunikatu w sprawie współpracy — uwzględnić.

89 Skarżąca twierdzi, iż ze względu na to, że Martens podważyła istnienie uzgodnienia w przedmiocie cen i klientów oraz że Alken-Maes ograniczyła się do niepodważania wystąpienia okoliczności faktycznych przytoczonych w piśmie w sprawie przed-

stawienia zarzutów, jedynie dostarczone przez skarżącą informacje, potwierdzając informacje przekazane przez Interbrew, pozwoliły stwierdzić naruszenie art. 81 WE.

90 Oświadczenia skarżącej, które potwierdziły oświadczenia złożone przez Interbrew, były — jej zdaniem — decydujące dla wykazania popełnienia naruszenia i tak samo miarodajne jak oświadczenia Interbrew. W każdym razie okoliczność, że Interbrew ujawniło istnienie naruszenia, nie może samodzielnie uzasadnić tak zróżnicowanego traktowania jak to, którego dopuściła się Komisja.

91 W swoich uwagach na piśmie na temat dokumentów przedłożonych przez Komisję na wezwanie Sądu, wyrażone podczas rozprawy, skarżąca dodała, że z dokumentów tych wynika, iż znajdowała się ona w dokładnie takiej samej sytuacji, co Interbrew. Jej zdaniem oba przedsiębiorstwa odpowiedziały na skierowane do nich - odpowiednio w dniach 11 listopada 1999 r. i 22 marca 2000 r. na podstawie art. 11 rozporządzenia nr 17 - żądania informacji, które miały ten sam przedmiot, ponieważ spotkania w sprawie sprzedaży piwa pod marką dystrybutora, będące przedmiotem żądania informacji skierowanego do skarżącej w dniu 22 marca 2000 r. stanowiły także przedmiot żądania informacji skierowanego do Interbrew w dniu 11 listopada 1999 r. Skarżąca i Interbrew miały zatem dostarczyć, w tych samych okolicznościach, analogicznych danych dotyczących tego samego naruszenia, iż współpraca ze strony tych dwóch przedsiębiorstw była identyczna.

92 Skarżąca powołuje się w tym względzie na wyrok Sądu z dnia 13 grudnia 2001 r. w sprawach połączonych T-45/98 i T-47/98 Krupp Thyssen Stainless i Acciai speciali Terni przeciwko Komisji, Rec. str. II-3757, pkt 235–249, według którego sam fakt, że przedsiębiorstwo przyznało się do zarzucanych czynów, wcześniej niż inne przedsiębiorstwo, nie może stanowić obiektywnego powodu do różnego traktowania tych przedsiębiorstw, skoro ocena stopnia, w jakim przedsiębiorstwa współpracowały, nie może zależeć od czysto przypadkowych czynników takich jak kolejność zadawania pytań przez Komisję. Okoliczność, że w odpowiedzi na żądanie informacji Interbrew pierwsze ujawniło istnienie kartelu, nie może zatem stanowić obiektywnego powodu do różnego traktowania skarżącej i Interbrew.

93 Skarżąca dodaje, że przedstawione przez Komisję dokumenty potwierdzają, iż Komisja niesłusznie twierdzi, że Interbrew dobrowolnie dostarczyło informacji o kartelu dotyczącym piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora. Informacje te bowiem były objęte zakresem żądania informacji skierowanego przez Komisję w dniu 11 listopada 1999 r. Wobec tego tym bardziej stopień współpracy ze strony Interbrew i skarżącej jest — jej zdaniem– porównywalny.

94 Komisja twierdzi, że stopień współpracy ze strony skarżącej nie jest w żaden sposób porównywalny ze stopniem współpracy ze strony Interbrew i nie można zatem podnosić, iż popełniono jakiekolwiek naruszenie zasady równego traktowania.

95 Jej zdaniem bowiem, Interbrew z własnej inicjatywy w dniu 14 stycznia 2000 r. — uzupełniając je dwukrotnie w dniach 2 i 8 lutego 2000 r. — przedstawiło informacje dotyczące kartelu dotyczącego piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora, o którym Komisja nic nie wiedziała. Interbrew pierwsze dostarczyło informacji o tym kartelu, przy czym Komisja mogła je w pełni wykorzystać jako dowody popełnienia tego naruszenia.

96 Skarżąca ze swej strony przekazała — w opinii Komisji — jedynie informacje stanowiące odpowiedź na żądanie informacji skierowane do niej w dniu 22 marca 2000 r. Choć użyteczne, informacje te nie wyszły — zdaniem Komisji — poza odpowiedź na żądanie informacji i nie były niezbędne do tego, aby stwierdzić naruszenie, ponieważ zostało ono już udowodnione za pomocą informacji przekazanych z własnej inicjatywy przez Interbrew. Okoliczność, że Komisja przytoczyła te informacje w zaskarżonej decyzji, nie dowodzi w żaden sposób tego, że stanowiły one dowody niezbędne do stwierdzenia naruszenia oraz wychodziły poza odpowiedź na żądanie informacji.

97 W uwagach na piśmie z dnia 10 maja 2005 r. na temat uwag skarżącej z dnia 14 marca 2005 r. dotyczących dokumentów przedstawionych przez Komisję

w odpowiedzi na wezwanie Sądu wyrażone na rozprawie Komisja formalnie podważa podstawy powołania się skarżącej na wyrok w sprawie Krupp Thyssen Stainless i Acciai speciali Terni przeciwko Komisji, powołany w pkt 92 powyżej. W opinii Komisji bowiem skarżąca pominęła zawarte w tym wyroku istotne stwierdzenie, że naruszenie zasady równego traktowania może zostać stwierdzone jedynie wtedy, gdy dane przedsiębiorstwa dostarczyły identycznych informacji w analogicznych okolicznościach i na tym samym etapie postępowania administracyjnego.

98 Zdaniem Komisji natomiast, tak z zaskarżonej decyzji, jak i z dokumentów dostarczonych przez nią samą wynika, że Interbrew i skarżąca w oczywisty sposób nie znajdowały się w analogicznych okolicznościach i nie dostarczyły identycznych informacji ani też nie współpracowały z Komisją w ten sam sposób.

99 Żądanie informacji z dnia 11 listopada 1999 r. w żaden sposób nie dotyczyło — zdaniem Komisji — kartelu dotyczącego piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora, o którym ona w tamtym momencie nie wiedziała. Interbrew miało natomiast z własnej inicjatywy poinformować Komisję o istnieniu tego kartelu, co spowodowało, że Komisja zwróciła się do Interbrew o uzupełnienie informacji w tej kwestii. Współpraca Interbrew z Komisją miała zatem bardzo aktywny charakter. Świadczy o tym zawiadomienie z własnej inicjatywy o jej uczestnictwie w kartelu dotyczącym piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora i powinno ono zostać wynagrodzone.

100 Zdaniem Komisji, nie można zatem twierdzić, że pytania zadane skarżącej w dniu 11 listopada 1999 r. Interbrew i w dniu 22 marca 2000 r. były postawione w analogicznych okolicznościach, na tym samym etapie postępowania administracyjnego i że ich odpowiedzi zawierały identyczne informacje. W szczególności Interbrew dostarczyło — w jej opinii — bardzo kompletne informacje o kartelu dotyczącym piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora, podczas gdy skarżąca najpierw w swym piśmie z dnia 5 kwietnia 2000 r. odpowiedziała, że nie wie nic o naruszeniu reguł konkurencji i że spotkania ograniczały się do tematów dozwolonych, zanim przyznała się do prawdziwej treści tych spotkań.

101 Komisja twierdzi, że bez ścisłej współpracy ze strony Interbrew nigdy nie wysłałaby ona do skarżącej żądania informacji, a kartel dotyczący piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora pozostałby nieujawniony. Kontrole przeprowadzone w Belgii w ramach kartelu Interbrew/Alken-Maes nie umożliwiłyby bowiem wykrycia dokumentów dotyczących tego kartelu.

— Ocena Sądu

102 Na wstępie należy przypomnieć, że Komisja w swym komunikacie w sprawie współpracy określiła warunki, na jakich przedsiębiorstwa współpracujące z nią w trakcie dochodzenia prowadzonego przez nią w przedmiocie kartelu mogą zostać wyłączone z objęcia karą grzywny bądź skorzystać z obniżenia kwoty grzywny, którą musiałyby uiścić w przypadku braku tej współpracy (pkt A 3 komunikatu w sprawie współpracy).

103 Jeśli chodzi o zastosowanie komunikatu w sprawie współpracy w przypadku skarżącej, nikt nie podważył tego, że jej postępowanie powinno być oceniane w kontekście pkt D tego komunikatu, zatytułowanego „Znaczne obniżenie kwoty grzywny".

104 Po pierwsze należy przypomnieć, że zgodnie z orzecznictwem, obniżenie kwoty grzywny z tytułu współpracy w trakcie postępowania administracyjnego jest uzasadnione jedynie wtedy, gdy postępowanie danego przedsiębiorstwa umożliwiło Komisji łatwiejsze stwierdzenie naruszenia oraz, w stosownym przypadku, spowodowanie zaniechania naruszenia (wyroki Sądu z dnia 14 maja 1998 r. w sprawie T-327/94 SCA Holding przeciwko Komisji, Rec. str. II-1373, pkt 156 oraz powołany w pkt 92 powyżej wyrok w sprawie Krupp Thyssen Stainless i Acciai speciali Terni przeciwko Komisji, pkt 270).

105 Po drugie, na podstawie art. 11 ust. 1 rozporządzenia nr 17 Komisja może — w szczególności w celu wykonania zadań powierzonych jej na mocy art. 85 WE i przepisów przyjętych na podstawie art. 83 WE — uzyskiwać od przedsiębiorstw i związków przedsiębiorstw wszystkie konieczne informacje, do których udzielenia są zobowiązane na podstawie ust. 4 tego artykułu. Jeśli przedsiębiorstwo lub związek przedsiębiorstw nie dostarcza wymaganych informacji w wyznaczonym przez Komisję terminie lub dostarcza je w sposób niekompletny, zgodnie z art. 11 ust. 5 rozporządzenia nr 17, Komisja może zażądać ich w drodze decyzji, przy czym w przypadku uporczywej odmowy udzielenia wskazanych informacji na przedsiębiorstwo lub związek przedsiębiorstw może zostać nałożona grzywna lub okresowe kary pieniężne.

106 Współpraca ze strony przedsiębiorstwa w trakcie dochodzenia nie uprawnia zatem do jakiegokolwiek obniżenia grzywny, jeśli nie wykracza ona poza obowiązki ciążące na nim na podstawie art. 11 ust. 4 i 5 rozporządzenia nr 17 (ww. w pkt 81 wyrok w sprawie Solvay przeciwko Komisji, pkt 341 i 342). Natomiast w przypadku gdy przedsiębiorstwo w odpowiedzi na żądanie informacji dostarcza informacje wychodzące poza to, czego przedstawienia Komisja ma prawo domagać się na podstawie tego artykułu, dane przedsiębiorstwo może skorzystać z obniżenia grzywny (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 14 maja 1998 r. w sprawie T-308/94 Cascades przeciwko Komisji, Rec. str. II-925, pkt 262).

107 W tym względzie, w przypadku gdy Komisja w żądaniu informacji skierowanym na podstawie art. 11 rozporządzenia nr 17 — poza zadaniem pytań dotyczących okoliczności czysto faktycznych i zażądaniem przedstawienia istniejących już dokumentów — żąda od przedsiębiorstwa opisania przedmiotu i przebiegu wielu spotkań, w których miało ono uczestniczyć, a także rezultatów lub wniosków z tych spotkań, podczas gdy jasne jest, że Komisja podejrzewa, iż przedmiotem tych spotkań było ograniczenie konkurencji, żądanie takie może zmusić przedsiębiorstwo, do którego zostało ono skierowane, do przyznania się do uczestnictwa w naruszeniu wspólnotowych reguł konkurencji, w związku z tym przedsiębiorstwo to nie jest zobowiązane do udzielania odpowiedzi na tego rodzaju pytania. W takim

przypadku okoliczność, że przedsiębiorstwo dostarczyło jednak informacje w tym zakresie, należy uznać za współpracę z własnej inicjatywy przedsiębiorstwa, mogącą uzasadnić obniżenie grzywny na podstawie komunikatu w sprawie współpracy.

108 Należy także przypomnieć, że w ramach oceny współpracy ze strony przedsiębiorstw Komisja nie może naruszyć zasady równego traktowania — ogólnej zasady prawa wspólnotowego, która zgodnie z utrwalonym orzecznictwem jest naruszona jedynie wtedy, gdy sytuacje porównywalne są traktowane w zróżnicowany sposób lub gdy odmienne sytuacje są traktowane identycznie — chyba że takie traktowanie jest obiektywnie uzasadnione (ww. w pkt 92 wyrok w sprawie Krupp Thyssen Stainless i Acciai speciali Terni przeciwko Komisji, pkt 237 i powołane tam orzecznictwo).

109 W tym względzie stwierdzono, że zróżnicowane traktowanie danych przedsiębiorstw powinno być spowodowane nieporównywalnością stopnia współpracy, w szczególności ze względu na to, iż polegała ona na dostarczeniu różnych informacji lub też na dostarczeniu tych informacji na różnych etapach postępowania administracyjnego albo też na dostarczeniu ich w okolicznościach, które nie były analogiczne (zob. podobnie ww. w pkt 92 wyrok w sprawie Krupp Thyssen Stainless i Acciai speciali Terni przeciwko Komisji, pkt 245 i 246).

110 W niniejszym przypadku z motywów 360 i 361 zaskarżonej decyzji wynika, że Komisja obniżyła skarżącej kwotę grzywny o 10% na podstawie pkt D 2 tiret drugie komunikatu w sprawie współpracy tylko z tego powodu, iż skarżąca nie podważyła wystąpienia okoliczności faktycznych będących przesłankami naruszenia. Jeśli chodzi o informacje, które skarżąca przekazała jej w dniu 5 kwietnia 2000 r. w odpowiedzi na jej żądanie informacji skierowane w dniu 22 marca 2000 r.; Komisja stwierdziła, że przekazanie tych informacji mieściło się w ramach obowiązku ciążącego na skarżącej na podstawie art. 11 rozporządzenia nr 17 oraz że informacje te — niezależnie od tego, jak mogły być użyteczne — nie stanowiły dowodów niezbędnych do wykazania faktycznego istnienia naruszenia. Skarżąca nie mogłaby zatem domagać się takiego obniżenia kwoty grzywny, jakie zostało przyznane Interbrew.

111 Jeśli chodzi o argumentację przedstawioną przez skarżącą, należy stwierdzić, że uznaje ona jednocześnie, iż informacje, które dostarczyła Komisji w dniu 5 kwietnia 2000 r. w odpowiedzi na żądanie informacji z dnia 22 marca 2000 r., wychodziły poza to, co miała obowiązek przedstawić na podstawie art. 11 rozporządzenia nr 17 oraz iż były one decydujące dla stwierdzenia przez Komisję naruszenia.

112 W tym względzie należy podkreślić, że gdyby nawet informacje dostarczone przez skarżącą miały przypisywany im przez nią rozstrzygający charakter, dostarczenie tych informacji może, zgodnie z orzecznictwem powołanym w pkt 104–106 powyżej, uzasadnić obniżenie kwoty grzywny nałożonej na skarżącą tylko w takim zakresie, w jakim informacje te wyszły poza to, czego przedstawienie mogło być wymagane przez Komisję na podstawie art. 11 rozporządzenia nr 17.

113 Należy również stwierdzić, że informacje dostarczone przez skarżącą w jej piśmie z dnia 5 kwietnia 2000 r. nie wyszły poza to, co miała ona obowiązek przedstawić na podstawie art. 11 rozporządzenia nr 17. Skarżąca ograniczyła się bowiem w istocie do udzielenia zgodnej z rzeczywistością odpowiedzi na postawione jej w żądaniu informacji pytania, dotyczące daty i tożsamości uczestników czterech spotkań oraz przedmiotu tych spotkań.

114 Nawet gdyby fragmenty pisma z dnia 5 kwietnia 2001 r., według których — po pierwsze — „wymieniono informacje dotyczące klientów, konfekcjonowania oraz rozmiarów [sprzedaży]"oraz — po drugie — wnioski ze spotkań wskazywały na „przyjęcie bardziej zdecydowanego stanowiska w sprawie cen" mogły być interpretowane jako przyznanie się do czynów stanowiących naruszenie, wychodzące poza informacje, których przedstawienia Komisja mogła się domagać na podstawie art. 11 rozporządzenia nr 17, możliwość tę należy wykluczyć w świetle innego fragmentu odpowiedzi skarżącej, w którym zaznacza ona: „Jednocześnie formalnie potwierdzamy, że w trakcie tych spotkań nie otwarto ani kwestii

porozumień w sprawie cen, ani podziału klienteli". W kontekście takiego zaprzeczenia nie można uznać, że okoliczność, iż pewne urywki udzielonej przez skarżącą odpowiedzi sugerują istnienie wymiany informacji oraz zamiaru uczestników spotkań, aby przyjąć bardziej zdecydowane stanowisko w sprawie cen, umożliwiła Komisji łatwiejsze stwierdzenie naruszenia.

115 Należy zatem dojść do wniosku, że w swej odpowiedzi udzielonej w dniu 5 kwietnia 2000 r. na żądanie informacji skierowane w dniu 22 marca 2000 r. skarżąca nie dostarczyła Komisji informacji wychodzących poza to, co miała obowiązek przedstawić na podstawie art. 11 rozporządzenia nr 17 oraz że nie mogła ona na tej podstawie skorzystać z obniżki kwoty nałożonej na nią grzywny, zgodnie z orzecznictwem powołanym w pkt 106 powyżej.

116 Należy zatem uznać za chybiony argument, zgodnie z którym rzekomo bardziej korzystne potraktowanie Interbrew — ze względu na to, że miało dostarczyć Komisji informacje, których nie było zobowiązane przedstawiać — stanowi nierówne traktowanie.

117 Należy więc oddalić pierwszą część zarzutu trzeciego.

W przedmiocie drugiej części zarzutu, opartej na naruszeniu komunikatu w sprawie współpracy oraz zasady równego traktowania, wynikającego z potraktowania w porównywalny sposób z jednej strony skarżącej i, z drugiej strony Martens i Alken-Maes

— Argumenty stron

118 Skarżąca twierdzi, że istnieje fundamentalna różnica pomiędzy stopniem jej współpracy z Komisją a stopniem tej współpracy, któremu dały dowód Martens

oraz, w mniejszym stopniu, Alken-Maes. Przyznanie każdemu z tych trzech przedsiębiorstw identycznego obniżenia grzywny o 10% cechuje się zatem naruszeniem zasady równego traktowania.

119 W opinii skarżącej jej współpraca z Komisją miała rozstrzygające znaczenie. W swej odpowiedzi udzielonej w dniu 5 kwietnia 2000 r. na żądanie informacji skierowane przez Komisję miała ona bowiem oświadczyć, że w trakcie wyżej wymienionych spotkań podniesiona została kwestia poziomu cen sprzedaży pod marką dystrybutora oraz że wymieniono informacje dotyczące klientów i rozmiarów [sprzedaży]. W swej odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów skarżąca miała potwierdzić, że w trakcie tych spotkań podniesiono kwestię poziomu cen. Natomiast te informacje, odpowiadające informacjom dostarczonym przez Interbrew, miały mieć dla Komisji rozstrzygające znaczenie, ponieważ miały jej umożliwić stwierdzenie popełnienia naruszenia art. 81 WE. Skarżąca miała wreszcie wykazać się w trakcie postępowania nieprzerwaną i pełną współpracą.

120 Jej zdaniem z akt sprawy wynika natomiast, że Martens w żaden sposób nie wskazało w udzielonej w dniu 6 kwietnia 2000 r. odpowiedzi na żądanie informacji, skierowane przez Komisję w dniu 22 marca 2000 r. na podstawie art. 11 rozporządzenia nr 17, iż w trakcie tych spotkań podnoszono kwestię poziomu cen i podziału klientów. W odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów Martens miało — zdaniem skarżącej — wyraźnie zaprzeczyć, jakoby w trakcie tych spotkań zawarto porozumienia w przedmiocie cen lub podziału rynku; i miało ono — przeciwnie — zakwestionować prawdziwość oświadczeń Interbrew. O podważeniu przez Martens faktu naruszenia miała świadczyć ponadto zaskarżona decyzja, biorąc pod uwagę, że Komisja zaznaczyła, iż Martens w trakcie postępowania zadowoliło się współpracą, która przyśpieszyła przebieg tego postępowania.

121 Jeśli chodzi o Alken-Maes, odpowiedź, którą dostarczyła ona w dniu 5 kwietnia 2000 r. na żądanie informacji skierowane przez Komisję w dniu 22 marca 2000 r., nie zawiera — zdaniem skarżącej — wyraźnego potwierdzenia istnienia porozumienia w przedmiocie cen lub podziału klienteli. W zaskarżonej decyzji Komisja

wspomniała jedynie, że Danone, w imieniu Alken-Maes, nie zaprzeczyło, iż w trakcie tych spotkań podniesiono kwestię cen i podziału klientów.

122 Zdaniem skarżącej, z porównania stopnia współpracy odpowiednio z jej strony oraz ze strony Martens i Alken-Maes jasno wynika, że Komisja naruszyła zasadę równego traktowania, stawiając skarżącą na pozycji równorzędnej z pozycją dwóch pozostałych przedsiębiorstw. Wbrew temu, co twierdzi Komisja, skarżąca miała wyjść daleko poza niepodważanie okoliczności faktycznych, składając w udzielonej w dniu 5 kwietnia 2000 r. odpowiedzi na żądanie informacji istotne oświadczenia o przedmiocie i zakresie spotkań w ramach kartelu dotyczącego piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora.

123 Komisja ze swej strony — po pierwsze — podkreśla, że choć poziom obniżek kwot grzywien nałożonych odpowiednio na skarżącą i na Martens są identyczne, odmienne są przyczyny, dla których je przyznano. Podczas gdy grzywna skarżącej została obniżona ze względu na niepodważanie wystąpienia okoliczności faktycznych, grzywna Martens została obniżona ze względu na współpracę w trakcie postępowania. Żadne z tych dwóch przedsiębiorstw nie połączyło obniżki za niepodważanie wystąpienia okoliczności faktycznych z obniżką za współpracę podczas postępowania.

124 Uznając, że skarżąca powołuje się pośrednio na nieuzasadniony charakter obniżenia kwoty grzywny nałożonej na Martens, Komisja podnosi, iż z utrwalonego orzecznictwa wynika, że w zakresie grzywien nie można przyjąć argumentacji, zgodnie z którą skarżącej należy przyznać niezgodną z prawem obniżkę na podstawie zasady równego traktowania. Skarżącej można zatem przyznać dodatkową obniżkę jedynie z tytułu jej własnej współpracy. Zważywszy, że ograniczyła się ona jedynie do zastosowania się do swego obowiązku udzielenia odpowiedzi na żądanie informacji skierowane do niej na podstawie art. 11 rozporządzenia nr 17, nie wychodząc przy tym poza te informacje, których była zobowiązana udzielić, zakres jej współpracy nie wyszedł poza niepodważenie wystąpienia okoliczności faktycznych, które Komisja już uwzględniła.

125 Po drugie, jeśli chodzi odpowiednio o sytuacje, w których znajdowały się skarżąca i Alken-Maes, Komisja podkreśla, że sytuacje te są podobne, ponieważ podmioty te ograniczyły się do niepodważania wystąpienia okoliczności faktycznych tej sprawy. Potraktowanie ich w identyczny sposób jest zatem — zdaniem Komisji — logiczne.

— Ocena Sądu

126 Uwzględniając, że pierwsza część zarzutu trzeciego została oddalona, skarżącej słusznie przyznano obniżkę jej grzywny o 10% jedynie ze względu na to, iż nie podważyła ona wystąpienia okoliczności faktycznych tej sprawy.

127 Należy zatem uznać za nieskuteczny argument, jakoby przyznanie przez Komisję Martens obniżki jej grzywny o 10% stanowiło naruszenie zasady równego traktowania wobec skarżącej ze względu na to, że Martens, nie potwierdziwszy wystąpienia okoliczności faktycznych, nie powinno było skorzystać z tej obniżki.

128 Skarżąca znajduje się ponadto w sytuacji całkowicie porównywalnej z sytuacją Alken-Maes, której także przyznano na podstawie pkt D 2 tiret drugie komunikatu w sprawie współpracy obniżkę grzywny o 10% za niepodważanie wystąpienia okoliczności faktycznych. Nie można zatem stwierdzić jakiegokolwiek naruszenia zasady równego traktowania w odniesieniu do skarżącej i Alken-Maes.

129 Wynika z tego, że należy oddalić drugą część zarzutu, podobnie jak i całość zarzutu trzeciego.

130 W tych okolicznościach należy skargę oddalić w całości.

**W przedmiocie kosztów**

131 Zgodnie z art. 87 § 2 regulaminu kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ skarżąca przegrała sprawę, zgodnie z żądaniem Komisji należy obciążyć ją kosztami postępowania.

Z powyższych względów

SĄD PIERWSZEJ INSTANCJI (piąta izba)

orzeka, co następuje:

**1) Skarga zostaje oddalona.**

**2) Skarżąca zostaje obciążona kosztami postępowania.**

Vilaras Martins Ribeiro Jürimäe

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 6 grudnia 2005 r.

Sekretarz Prezes

E. Coulon M. Vilaras

# Spis treści

Ramy prawne ..... II - 5266

Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu ..... II - 5268

Przebieg postępowania i żądania stron ..... II - 5276

Co do prawa ..... II - 5278

W przedmiocie zarzutu pierwszego, opartego na naruszeniu obowiązku uzasadnienia, a także art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz wytycznych ze względu na dokonanie błędnej oceny rzeczywistej ekonomicznej możliwości wyrządzenia przez skarżącą znaczącej szkody innym podmiotom, w szczególności konsumentom ..... II - 5278

W przedmiocie pierwszej części zarzutu, opartej na naruszeniu obowiązku uzasadnienia ze względu na brak określenia segmentu piwa sprzedawanego pod marką dystrybutora jako właściwego rynku ..... II - 5279

— Argumenty stron ..... II - 5279

— Ocena Sądu ..... II - 5280

W przedmiocie drugiej części zarzutu, opartej na naruszeniu art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz wytycznych, ze względu na błędną ocenę rzeczywistej ekonomicznej możliwości wyrządzenia przez skarżącą znaczącej szkody innym podmiotom, w szczególności konsumentom ..... II - 5285

— Argumenty stron ..... II - 5285

— Ocena Sądu ..... II - 5286

W przedmiocie zarzutu drugiego, opartego na naruszeniu, po pierwsze, wytycznych ze względu na błędną ocenę roli odgrywanej przez skarżącą w kartelu i, po drugie, obowiązku uzasadnienia ..... II - 5288

Argumenty stron ..... II - 5288

Ocena Sądu ..... II - 5290

W przedmiocie zarzutu trzeciego, opartego na naruszeniu komunikatu w sprawie współpracy oraz zasady równego traktowania ..... II - 5293

W przedmiocie pierwszej części zarzutu opartej na naruszeniu komunikatu w sprawie współpracy oraz zasady równego traktowania, wynikającego z bardziej korzystnego potraktowania Interbrew przez Komisję ..... II - 5293

— Argumenty stron ..... II - 5293

— Ocena Sądu ..... II - 5298

W przedmiocie drugiej części zarzutu, opartej na naruszeniu komunikatu w sprawie współpracy oraz zasady równego traktowania, wynikającego z potraktowania w porównywalny sposób z jednej strony skarżącej i, z drugiej strony Martens i Alken-Maes ..... II - 5302

— Argumenty stron ..... II - 5302

— Ocena Sądu ..... II - 5305

W przedmiocie kosztów ..... II - 5306